Povestea magului călător în stele

Mihai Eminescu

Editura Bestseller

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

I

În vremi de mult trecute, când stelele din ceriuri
Erau copile albe cu părul blond și des
Și coborînd pe rază țara lor de misteruri
În marea cea albastră se cufundau ades;
Când basmele iubite erau înc' adevăruri,
Când gândul era pază de vis și de eres,
Era pe lumea asta o mândră 'mpărăți
Ce - avea popoare mândre, mândre cetăți o mie.

Domnea în ea atuncea un împărat prea mare,
Bătrân, cu ani o sută pe fruntea lui de nea
Și mâna lui sbârcită, uscată însă, tare,
A țărilor lungi frâuri puternic le ținea.
Și țările 'nflorite și 'ntunecata mare
La glasul lui puternic gigantic se mișca.
Dar nu se miră lumea de brațu-i ce supune,
Ci de a lui adâncă și dreaptă 'nțelepciune.

În sala cu muri netezi de-o marmoră de ceară,
Pe jos covoare mândre, cu stâlpi de aur blond,
Cu arcuri ce-și ridică boltirea temerară,
Cu stele, ca flori roșii pe - albastrul ei plafond,
Cu arbori ce din iarnă fac blândă primăvară
Și 'ntind umbre cu miros pe-a salei întins rond,
Acolo sta 'mpăratul... — boierii lui de sfat —
Pe tronu-i de - aur roșu sta mut și nemișcat.

Ca aripe de lebezi mari, albe, undoioase,
Pletele argintoase pe umerii-i cădea
Și barba lui cea lungă pe piept îi cădea deasă,
Dar ochii, stele negre, întunecați sclipea;
Sprîncenele-i bătrâne se 'ntunecau stufoase,
În mână sceptru de - aur , povara lui cea grea,
Pe fruntea lui cea ninsă de aur diadem —
Părea c'așteaptă-a morții întunecos problem.

Boerii dimprejuru-i pe scaune de - onoare
Păreau că-s zile stinse pierdute în trecut,
Cu fețele lor palizi ca raza cea de soare,

Cărunți, cu barbe albe pe pieptul cel tăcut;
Pe frunți ce grămădise a anilor ninsoare,
Pe umerii lor vremea cu pași mari a trecut.
Ca zilele alb stinse, ei din trecutul lor
Priveau la acel soare ce li-a lucit cu dor.

De-odată împăratul din tronul lui se scoală
Ca regele pustiei din stânca de granit;
În curte oastea sună cântarea triumfală.
Poporul o aude mișcându-se 'miit.
Din muri, din stâlpii netezi, stindardele de fală
Desfășurate tremur la sgomotul ivit.
Lui glasul îi tremură... dar răspicat și blând
Vorbe mărgăritare le 'nșiră tremurând.

«Vremea pe ai mei umeri s'a grămădit bătrână.
Din oase și din vine a stors a vieții suc
Și slabă și uscată e 'mpărătеasca-mi mână.
Brad învechit prin stânce pe tronu-mi mă usuc,
Curând va 'ntinde moartea mantaua ei cea brună
Pe mine... Și suflarea-mi aripile-i o duc.
Cu rece - aghiazmă moartea fruntea mea o

sfințește
Și inima-mi bătrână bătăile-și rărește.

« Și sufletu-mi pân' n'a 'ntins îmflatele-i aripe
Spre-a stelelor imperiu întins ca și un cort,
Nainte până corpu-mi să cadă în risipe,
Nainte de-a se rupe a vieții mele tort,
Rog cerul să 'nmulțească hotarnicele clipe,
S'urnesc pe umeri tineri imperiul ce-l port—
Pe-a fiului meu umeri voiu pune pân' trăiesc
Imperiul gigantic, purpuru 'mpărătesc.

« Dar viața are multe alunecușuri rele,
Prea 'mbie pe oricine cu chipul ei cel drag
Și frâurile lumii să i se pară grele,
Din mâni el să le scape la al domniei prag;
Căci zilele - unui rege primejdii au în ele —
El poate să aleagă-a plăcerilor șirag
Ș'atunci devine umbră — pe mână de mișei
Cad frâele și dânșii duc lumea cum vor ei.

« Nainte de a pune pe brunele lui plete
Coroana mea de aur, — eu voiu ca să-l încerc.
Nu voi ca să se lase plăcerilor șirete
Ce strâng în lanț de roze a cugetărei cerc;

Nu voiu ca lumea asta cu visuri să-l îmbete,
Căci cei mai mulți din oameni după nimic alerg—
Să vadă 'n cartea lumii un înțeles deschis,
Căci altfel viața-i umbră și zilele sunt vis.

« De-aceea înainte de-a morți-mi sântă oră
V'am adunat, pe-al vieți-mi mintos areopag.
De-acolo de-unde râuri spumoase se coboară
În umbra 'ntunecoasă a codrilor de fag,
Pe muntele gigantic ce fruntea și-o strecoară
Prin nori până la soare—trăiește - un bătrân mag.
Când încă eram tânăr el tot bătrân era:
Al vremilor curs vecinic nu-l poate turbura.

«În fruntea lui e strânsă un ev de 'nțelepciune,
Viața lumii toate în minte-i a 'ncăput.
Trecutul... viitorul, el poate-a ți le spune;
Bătrânu-i ca și vremea cea fără de 'nceput
Și soarele din ceruri la glasu-i se supune,
Al aștrilor mers vecinic urmează ochiu-i mut.
De-aceea voiu ca dânsul pe fiul meu să 'nvețe
Cari cărări a vieți-s deșarte, cari mărețe.

«Dar el din a lui munte în veci nu se coboară,
Căci nu vrea ca să piardă din ochi a lumei căi,
Ca nu cumva măsura, cu care el măsoară
În lipsa-i să se schimbe... și el, întors din văi,
Silit ca să înceapă din începutu-i iar
Să nu poată s'oprească gândirea celor răi.
Și cine - enigma vieții voește s'o descue
Acela acel munte pe jos trebui să-l sue».

Cu buclele lui negre, ce mândre strălucite !
Cu fața lui cea trasă, ce dureros de pal !
Cu ochii mari ce-și primblă privirile-i unite,
C'o frunte 'n bucle-și pierde puternicu-i oval —
Astfel feciorul tânăr pe cugetu-i (țintit e)
Stă rezemat de pragul auritului portal:
A tatălui său vorbă aude și se 'nchină —
Un semn că se supune măsurei ce-o destină.

S'apropie cu pasuri modeste, line, rare
Și umil îngenunche pe treapta de la tron:
« Pe mâne, pe când noaptea v'aprinde blându-i soare,
Când clopotul va plânge cu-al serei dulce ton,
Atunci eu mă voiu duce, pe calul pag călare,

M'oiu duce pân' la poala a muntelui Pion
Ș'apoi pe jos de-acolo eu muntele - am să sui
Ca gândurilor mele aripe să le pui.

« Aripe, ca să știe ce e deșertăciunea:
Să treacă ale lumii curs mizer și meschin,
Ca pasul vieți-mi toate să-l ducă 'nțelepciunea,
Ca sigur să calc calea vieții cea de spini,
Ca tot ce eu voiu face să fie fapte bune,
Să n'ascult decât glasu - adevărului senin;
Și sarcina vieți-mi să-mi fie cât de grea,
Voiu ști s'urmez, părinte, cu râvnă calea ta».

II

În munți ce puternici din codri s'ardică,
Giganți cu picioare de stânci de granit,
Cu fruntea trăsnită ei norii despică
Și vulturii 'n creeri palate-și ridică
Ș'uimiți stau în soare privindu-l țintit .

Acolo prin ruini, prin stânci grămădite
E peștera neagră zăhastrului mag;
Stejari prăvăliți peste râuri cumplite
Și stanuri bătrâne cu mușchi coperite;
Încet se cutremur copacii de fag.

Vuind furtunoasa-i și strașnică arpă
Trec vânturi și clatin pădurea de brad,
Prăval pietre mari din culmea cea stearpă,
Aruncă bucăți cu pomi și cu iarbă
Ce 'n urlet în râuri se nărue, cad.

Furtuna la caru-i lungi fulgere 'nhamă
Și-i mână cu glasul de tunet adânc,
Vuiește a vântului arfă de-aramă
Și vulturu 'n doliu copiii și-i chiamă,
Prin nouri cad stele și 'n abis se sting.

Și grindini cu ghiața cu ghemuri ca rodii
Se sparg de a stâncelor coaste de fier
Și 'n ceruri se 'ncurcă, auritele zodii
Și dracii la râuri adun licapodii
Și iarna mugește călare pe ger.

De-asupra-ăstui munte cu fruntea sterpită,
De-asupra de lume, de-asupra de nori,
Stă magul; privește furtuna pornită:
De-asupra lui soare cu raza iubită,
Desupt iarnă, ploae, zăpadă, fiori.

El cartea-și deschide, la ceruri privește
Și zodii descurcă în lungul lor mers.
E-o carte ce nimeni în veci n'o citește
Cu semnele strâmbe întoarse - arabește :
Sunt legile 'n semne din ăst univers.

Cu barba lui albă de vânt răscolită,

Aruncă pe lume el ochii lui suri
Și chiue vântul cu - aripa sburlită,
Adună și sparge o turmă cumplită
De nori ce aleargă trăsnind în păduri.

Prin noaptea bătrână, ursuză, voinică,
Prin nori ce se clatin, se luptă, se sparg,
Feciorul de rege trecea fără frică—
Pe munte lucește o flacără mică
Cu raze ce taie 'ntunerecul larg.

În van la picioare-i fug râuri spumate
Și stâncele rupte în cale-i s'ațin,
Nimic nu-i în stare s'oprească v'odată:
Cu pasul lui sigur prin râuri înnoată,
Se 'ndreaptă spre țelul cel mic și senin.

Stejarii cei rupți sunt podețe pe râuri,
Lumine de fulger cărări îi arat',
Deși cerul lasă a vântului frâuri
S'asvârle toți norii de-a muntelui brâuri,
El trece la astrul ce luce curat.

Retras în sală mare de marmură trandafirie,
Încins în strălucitul și negrul lui talar,

Privirea lui o 'nalță pe-a cerului câmpie
Și cugetul lui sboară în lumi fără hotar.
Și gând cu gând se 'mbină în lungă reverie
Și buzele-i se mișcă c'un zâmbet blând, amar
Și sufletul îl împlu dorinți nemărginite
Ca marea de adânce cu valur'le uimite.

Ce sufletu-i dorește se 'ntreabă și nu știe,
Se uită 'n stele, 'n lună, ce ca un vis de-argint
Cu fața ei cea blondă lungi nourii sfâșie
Și visuri lungi gândirea i-o 'mbată și i-o mint.
Aripa unui înger el simte că-l mângâie
Și neteda lui frunte o-atinge tremurând —
Și gâtul ăstui înger ar vrea ca să-l cuprinză,
Cu el să sboare 'n țara steloasă și întinsă.

Spun mite — zice singur — că orice om în lume
Pe-a cerului nemargini el are o blândă stea,
Ce 'n cartea veciniciei e - unită cu-a lui nume,
Că pentru el s'aprinde lumina ei de nea;
De-aceea 'ntreb gândirea-mi ca să-mi răspund' a nume
Din marea cea albastră, care e steaua mea?
E - acel trandafir roșu, ce mut - duios - uimit
Lucește - un gând de aur de-asupra-mi în

zenit?

Un om se naște — un înger o stea din cer aprinde
Și pe pământ coboară în corpul lui de lut,
A gândurilor aripi în om el le întinde
Și pune graiul dulce în pieptul lui cel mut.
O candelă a vieții, de cer steaua depinde
Și îmblă scriind soartea a omului născut.
Când moare a lui suflet aripele și-a 'ntins
Și renturnând în ceruri pe drum steaua a stins.

Dar ce e acea steauă? E-o candelă aprinsă,
De-a cerului mari valuri e dusă pe-al ei drum?
E-o pară aurită de-a firii pom suspinsă
Ce cade scuturată de-a morții lung samum?
Și dacă e o lume puternică, întinsă,
De viața mea-i legată viața unei lumi?
Pe capul meu și 'ntoarce destinurile sale
Când mor ea cade stinsă 'ntr'a caosului vale

De ce de-a mea viață o lume e legată,
De ce un înger palid din cer s'a coborât
Ca trupul meu să 'nvie cu flacăra-i curată,

De ce-un geniu coboară în corpul cel urât,
De ce orice ființă din cer e condamnată
O viață să petreacă în scutece vârît?
Cine prescrie legea la orice înger blând
Ca 'n viața-i să coboare odată pe pământ?

Și murii netezi, roșii, de marmură curată
Lumina lunii blânde în sală o resfrâng.
Și aeru 'mprejuru-i, lumina-i colorată,
Căci razele se 'mbină, se turbură, se frâng,
Și 'n dulcea atmosferă uimită, purpurată
S'aud glasuri ușoare ca arfe care plâng.
Dar nu-i sunet aievea... ci-a gândurilor sale
Glas tremurat și dulce îi răspundea cu jale:

Când Dumnezeu crează de geniuri o ceată
Să cerce vrea p' oricare de-i rău ori de e bun,
Căci nu vrea să mai vadă cum a văzut odată
Că cete rele d' îngeri la glas nu se supun,
Că cerul îl răscoală cu mintea tulburată
Pân' ce trăsniți se prăvăl în caosul străbun;
De-aceea-în om ce naște, din îngeri ori și care
Odată 'n vecinicia-i coboară spre cercare.

Când sună 'n viața lumii a mieze - nopții oră
Atunci prin ceruri îmblă zâmbind amorul orb,

De îngeri suflete - albe văzându-l se coloră
Și ochii lor albaștri privirea lui o sorb;
Plecând spre pământ ochii ei timizi se 'namoră
În pământești ființe cu fragedul lor corp
Și prin a lumii vamă cobor bolnavi de-amor
În corpurile de - oameni ce - aștept' venirea lor.

Dar pân' ce corpu 'n lume un înger îl cuprinde,
De-asupra vămii lumii pe luminoase căi
Imperiul lui cel mare o stea în cer aprinde —
Acolo el domnește, lăsând a lumii văi.
Dar de viața-i lumească domnia 'n cer depinde:
De-i rău, steaua s'aruncă în noaptea celor răi
Și lumile nestinse pe-a cerului cununi
Imperii sunt întinse a îngerilor buni.

Abia părăsesc unii a domei mari pilastri,
Abia părăsesc cerul și înfloritu-i cort,
Abia au vreme - a pierde puternicii lor aștri .
Coboară 'n lume, află amorul lor că-i mort.
Atunci îl iau în brațe și luminând albaștri
În lumea lor bogată cu lacrimi ei îl port —

Sunt îngeri blânzi și timizi, așa nevinovați
Încât în astă lume nu trebuesc cercați.

A unui înger palid ursita pământească,
Legată e de soarta corpului ce-l aleg.
Atârnă de viață domnia lor cerească:
Ce samănă în lume, în stele ei culeg;
Nefericiți adesea, ce-o soarte 'mpărătească,
Un om ce-i născut mare în lume își aleg;
Un împărat puternic dar înfocat când moare;
O stea uriașcă în caos se coboară.

Dar în acest cer mare ce 'n mii de lumi lucește
Tu nu ai nici un înger, tu nu ai nici o stea,
Când cartea lumii mare Dumnezeu o citește
Se 'mpiedică la cifra vieți-ți făr' să vrea.
În planu - eternității viața-ți greșală este,
De zilele-ți nu este legat'o lume-a ta.
Genii beau vinu - uitării , când se cobor din ceruri;
Deschise-ți-s, nebându-l, a lumilor misteruri.

Greșeli de astea 'n lume se 'ntâmplă adesea multe
Și 'ncurcă-a veciniciei mult înțeleptul plan.

Găsești în lume oameni cu mințile oculte
Cari cunosc a lumii gândire de titan;
Să știi însă, că, oamenii în veci nu vor s'asculte
Și 'n basme au un nume: li zice năsdrăvan.
La gânduri uriașe a lor minte asudă,
Da oamenii-i înconjor și nu vor să-i audă.

Deși rari și puțini-s, lumea nu va să-i vază,
Viața lor e luptă, când mor se duc neplânși.
Ei n'au avut la leagăn un blând înger de pază
Și-a lor ochi de durere sunt turbure, și stinși;
Dară deși blânzi îngeri își varsă a lor raze
În sufletul lor, totuși ei mari îs și distinși,
Căci Dumnezeu în lume le ține loc de tată
Și pune pe-a lor frunte gândirea lui bogată.

Dar—e un înger palid cu lungi aripi și negre,
În aste firi mărețe în veci e 'namorat .
Păcat numai c'amoru-i stinge sisteme 'ntegre,
Întorsu lui omoară p' oricine l-a-ascultat,
Seducător trimite plăcerile - alegre
Și de asculți cântarea-i geniu-ți e sfărmat.
A celor trecătoare în mâna lui e soarte,
Frumosu-i ca nealții și numele-i e: Moarte !

De-aceea să n'asculți tu sublima lui cântare
Căci morți-s pe vecie acei ce o ascult,
În fiecare secol un alt amant el are
Și cel care-l iubește rămâne 'n veci ocult.
Ascultă glasu-mi rece: eu sunt un seraf mare.
De Domnul eu trimisu-s, căci te iubește mult,
Să scap a ta ființă de caosu-i imens —
Eu în glasul gândiri-ți am pus acesta sens.

Că dincolo de groapă imperiu n'ai o lume,
De asta ție n'are de ce să-ți pară rău;
A geniului imperiu : gândirea lui — anume;
A sufletului spațiu e însuși el. Ca grâu
Vei sămăna în ceruri a gândurilor sume
Și - atunci realizate vor fi, vor sta mereu.
Că 'n lumea din afară tu nu ai moștenire,
A pus în tine Domnul nemargini de gândire.

În aste mari nemargini unde gândiri ca stele
Lin înfloresc, miriade s'amestecă, contrag;
Zidite 'n dome mândre, de cugetări castele
Se darmă la suflarea-ți și 'n taină se desfac
Sau la dorința-ți numai se mișcă ca mărgele
Și sun' cântări, ce vibră — se 'ntunecă și tac;
Astă nemărginire de gând ce-i pusă 'n tine
O lume e în lume și în vecie ține.

Când mintea va cuprinde viața ta lumească,
Când corpul tău cădea-va de vreme risipit,
Vei coborî tu singur în viața-ți sufletească
Și vei dura în spațiu-i stelos nemărginit;
Cum Dumnezeu cuprinde cu viața lui cerească
Lumi, stele, timp și spațiu ș' atomul nezărit,
Cum toate-s el și dânsul în toate e cuprins
Astfel tu vei fi mare ca gândul tău întins.

De - astă viață mândră de vrei să ai o știre
Gândește num' atuncea la visuri și la somn,
Ca mort e corpul rece în noapte, nesimțire,
Pe creațiuni bogate sufletul este domn;
În ocean de stele, prin sori, nemărginire,
El îmblă, risipește gândirile prin somn;
Deși nu sunt aevea aceste lumi solare
El tot le vede, simte, le - aude și le are.

Când omul risipitu-i, un lut fără suflare,
Sufletul în afară rămâne surd și orb:
Un cântec fără arpă, o rază fără soare,
Un murmur fără ape, e suflet fără corp,
Dar înăuntru-i este o lume 'ntinsă mare,
Aevea-i pentru dânsul. Cum picături ce sorb
Toate razele lumii într'un grăunte - uimit ,

În el îs toate, dânsul e 'n toate ce-a gândit,

Seraful își sfârșise vibrata - cugetare ,
Gândirea tace - asemeni în fiul de 'mpărat,
Și galbenă ca ghiața ruptă din nori răsare
Luna și trece moartă pe cortu' nnourat
Și cerul nori gândește, nori mari de răsbunare
Ce vor să biciuiască pământul răsculat
Și noaptea - înșiră ceasuri pe firu-i incolor
Ca râul care-și mână trecutu 'n viitor.

Deodată vede că nori se despică
În două și cale îi fac printre ei.
Ajunsu-i în culme, sub dânsul o clică
De vânturi s'alungă prin nouri și-și strică
Aripa de stânce, se clatin' în văi.

Sub el vijelia cea neagră, turbată,
Cu caii de fulger cutreer' nebuni
Și bate în vânturi, pe nori răsturnată,
Ea stâncile 'ndoaie și grindină fată,
Amestecă lumea, frământă furtuni.

De-asupra-i pe bolta albastră, senină,
Cald soare lucește și îmblă cu drag.

Pe-a muntelui streșnă de stânci în ruină,
Pe-o stea prăvălită, cu cartea în mână,
Adânc se gândește puternicul mag.

« Părinte — el zice — și - adânc i se 'nchină,
Bătrânul meu tată aici m'a trimis ».
« Venit-ai? — bătrânul răspunde — suspină,
Pe fața lui trece zâmbire senină,
C'o mână el cartea cea veche a 'nchis.

«Văzut-am din carte-mi, că viața bătrână
Curând se sfârșește — ș'asupra - ăstui gând
Uitat-am eu lumea — durere străină
În suflet pătrunse, cu - aripi de lumină—
Și pân' mă uitasem scăpă din pământ

«Furtuna turbată... Din mii de furtune
Ce - asupra pământului îmblă sburând
Sunt câteva cari de mult îs nebune,
De-aceea legate de pietre bătrâne
Le țin încuiate 'ntr'a muntelui fund.

« Și pân' m'apucase de tatăl tău jele
Bag seama că una din ele-a scăpat,
A rupt cu aripa v'o câteva stele,

Trântitu-le-a 'n nouri și 'n vânturi rebele
Și codrii mei vecinici i-a mai măturat.

«Așteaptă, copile, să caut o vrajă
În carte... Să chem eu giganticul vânt,
Pe aripi să-i pue o mie de maje,
S'o lege de stânce, să-i stee de strajă
În neagra 'chisoare în fund de pământ... ».

Șoptește: vânt falnic furtuna o 'nhață,
Aripele-i leagă — o bagă în stânci,
Acolo cu lanțuri o leagă de brațe;
Cu 'ncetul a cerului nori se desfață
Încet se 'ncrețesc peste văile - adânci .

«Copile, acuma pericol nu este —
Urmează-mi în munte, în salele-mi mari,
Acolo-mi vei spune de tatăl tău veste.
În viața-ne fost-am Pilad și Oreste —
El moare—și 'n lume rămân singur iar.

«Nainte de moarte trimis-a pe tine,
Ca vieți-ți să dau eu bătrânul meu sfat
Și asta de sigur făcut-a el bine:
Primejdii te-așteaptă și, fără de mine,

Se poate de ele că n'ai fi scăpat.

«De-ai fi ca alți oameni atuncea se poate
Ca soartea ta 'n bine din rău aș schimba,
Dar semnul tău nu stă în cartea mea toată.
A sorților stele de mine-s purtate
Da tu în tot cerul nu ai nici o stea.

De-aceea eu nu pot nimic pentru tine.
Scrisoarea-ți menită eu nu pot s'o schimb,
Ce e, pot preface... Ce 'n stele senine
Nu-i scris — eu nu pot ști. Sunt scrieri streine
Gândite de Domnu 'ntr'a sorilor nimb.

«Dar pot să-ți arăt a pierzărilor cale
Ca 'n ea să n'aluneci, ca neademenit
De-un înger c'ochi verzi cu trăsurile pale,
Ce lumii aduce durere și jale
De moarte, de care adânc ești iubit».

El zice ș'a lene coboară la vale,
La porți uriașe ce duc în spelunci.
De stânci prăbușite gigantici portale
Descue și intră în mândrele hale
De marmură neagră, întinse și lungi.

Pilastri de aur pe muri se coboară,
Pe jos sunt covoare țesute 'n flori vii
Și stele , în candeli dulci raze presară
Și aeru-i dulce ca 'n noaptea de vară
Și razele-s calde și trandafirii.

Prin hala cea mare cu pasure line,
Ei trec și prin bolte săpate 'n granit
Ei intră 'ntr'o sală cu miroase plină;
A murilor marmuri lucind ebenine
Ca negre oglinde de tuciu lustruit.

Bătrânul în urmă-i el poarta o 'nchide.
Adânc întuneric i'nconjur' atunci —
Pe masa cea mare încet el aprinde
Potirul albastru viorelei cei blânde,
Ea - aruncă 'n negru - aer raze, vinete dungi.

Pe-un tron, împăratul, de roșă mătasă
S'așază, se uită 'n marmoreii muri.
Bătrânul alături pe-un scaun se lasă
Și flori răspândesc adormite miroase
Ca mirosul proaspăt a verzii păduri.

Și razele - albastre prin sală aleargă.

Fantastic bătrânul s'ardică și blând
În aer înalță puternica-i vargă.
Pe-oglinda cea neagră, profundă și largă
Încet încet pare o umbră de-argint.

E vânăt la față ca mărgăritarul,
Pe albii lui umeri aripi se desfac
Și luciu c'argintul îi este talarul;
În mâna lui mică el ține păharul
Somniei... Pe frunte-i flori roșii de mac.

Cad pletele, blonde și lungi spice de - aur ,
Închisă 'n lungi gene privirea lui stă;
O cupă cu versuri, cu cifre de maur
I-a 'n mână Bătrânul — ca sânge de taur
Un vin roșu toarnă și regelui dă.

Văzând umbra albă pe negrul părete
Din tron împăratul genunchie uimit,
În vis umbra râde — și lungile-i plete
Ca aurul blonde se las răschiete
Pe netezii umeri, pe albul ei gât.

« E somnul, bătrânu 'n ureche îi spune —
O vorbă să nu spui, căci dacă nu taci

Ca visul el piere — cu greu se supune
La magica-mi vorbă — las stele să sune,
Ca 'n tabla cea neagră să-l prind — Tu să faci

«Ce-oiu spune». O cupă pe margini cu aur
El ia și 'n ea varsă cristalicul vin.
Stau în jurul cupei cu cifre de maur
Obscunse vrăji scrise... Ca sânge de taur
E vinul și totuși e clar ca rubin.

«Bea—zice—atunci somnul din muri se coboară
Și ochii-ți sărută cu dulce surâs;
Atunci tu grumazu-i cu brațu 'nconjoară ,
El aripa lui și-o ridică și sboară,
Te duce cu dânsul în lumea de vis».

Și Junele bea și adoarme. De-odată
Pe ochi buze calde și moi a simțit.
El brațul și 'ntinde și 'nlănțue 'ndată
A umbrei dulci umeri și netezi... Umflată
El simte aripa că 'n sus a pornit.

Pe umerii umbrei el fruntea și-o lasă
Și - aude suflarea-i cea caldă bătând

Și dus el se simte în lumi luminoase,
În corure sfinte, prin stele - auroase
Aude cum sună aripa de-argint.

El ochi-și deschide, de-asupra lui vede
Doi ochi mari albaștri, adânci visători.
A lui fericire el mai că n'o crede,
El gura și - apasă pe blondele-i plete
Și fața cea pală i-o mângâie 'n dor.

E beat de a visului lungă magie,
În brațe-i pe înger mai tare-a cuprins
Și umbra surâde, cu - aripa -l mângâie
Și gura-și apleacă în dulce beție,
I-apasă pe buze-i sărutu-i aprins.

«Vezi tu, zice umbra, pe-a hăului vale:
Pământul cu munți-i ce fumegă stins,
Cu mări adormite ce murmură 'n jale;
Dorm populii, țări și cetățile sale.
De-asupră-ți oceanul de stele întins.

«Pământul departe 'ntr'un punct s'a contrage
Căci lumi de departe în puncte se schimb,
Dispar a pământului visiune vage,

A stelelor țară curată se trage,
Aleargă, trăiește a aștrilor timp.

« O stea, un imperiu întins e și mare,
Cu sute de țări și cu mii de ființi.
Cetățile mari răspândite-s în soare,
Palate de-argint se ridic gânditoare
Și regii sunt îngeri cu aripi de arginți ».

Și sufletul liber privirea-i sânțită
O nalță pe stelnicul, marele plaiu:
O patrie nouă sublimă, iubită,
De cântece plină din veacuri fugite —
Aici lumea - antică urmează-a ei traiu.

«Vezi steaua că munții și 'ntoarse și marea
Îmblând neclintită în vecinicu-i mers.
A anilor spați le destină un soare:
La una-i mai mic și la alta mai mare
Căci sorii scriu timpu 'n acest univers.

«Curând vom ajunge pe steaua senină,
Pe care în ceriuri numesc-o a mea.
De visuri, de umbre, de cântec e plină.
Curând vom intra în câmpia ei lină

Și 'n urmă-ți pământul rămâne — o stea.

III

Magul rămas în munte, din el ieși afară,
Pe-o piatră detunată el șede peste văi,
Privește. — Codrii mângâiu cu vânt de primăvară
A lui frunte uscată, adâncii ochi ai săi.

Se suie 'n vârf de munte, o stea din cer coboară
O stea, vultur de aur, cu-aripele de foc,
Pe ea șezând călare, în infinit el sboară,
Stelele sclipeau sfinte și 'n cale-i făceau loc.

Și răsfirați în spațiu îngeri duceau în poale
A lumilor adânce și blânde rugăciuni
Și întinzând în vânturi aripele regale
L'a lumii trepte - albastre le duc și le depun.

Pe magul cel puternic ei îl salută 'n cale,

El trece dus de steaua ce sboară ca un gând
Și când veni sânt, mare, pe-a caosului vale
Dă drum stelei, s'aruncă în hăul fără fund.

De-asupra vedea stele și de desuptu-i stele,
El sboară fără preget ca tunetul rănit;
În sus, în dreapta, 'n stânga lanurile de stele
Dispar. — El cade - un astru în caos asvârlit.

Căci la un punct albastru privirea-i ațintită:
L'a caosului margini un astru blând ușor;
Cale de mii de zile el cade 'ntr'o clipită,
Sboară ca gândul care l-aruncă în viitor.

Din ce în ce s'apropie de lumea depărtată,
O zi mai are încă ș' ajunge 'n luna lui.
Acolo el răsuflă de calea-i depărtată —
De pe-un munte a lunei aruncă ochii lui.

Cu ochii plini de lacrimi la acea stea privește
Ce lumina albastră mergându-și drumul său;
Ce liniștită-i dânsa, în pace ea pășește,
O, cum iubesc eu steaua, unde m'am născut eu.

Mai e 'n tot universul o stea plină de pace,
Neturburată, vecinic de ură, de război;
În toate Creațiunea gura ei vecinic tace,
N'o bântuie griji rele, n'o bântuie nevoi.

«E-un om, care pe dânsa nefericit se ține
Dar nu-i nefericirea în stea, ci e în el,
Dar soartea lui schimba-voiu, din rău oiu face bine—
Cobor acum în astru-mi să-l mângâiu și pe el ».

Din vârf de munte 'n lună în spațiu iar s'aruncă,
În clipă - ajunge 'n norii ai astrului natal,
Cu - amor el îl privește, cu o privire lungă,
În funii lungi el rupe al nourilor voal.

L-întinde, l-împletește, din el își face scară,
O - aruncă - în zarea lungă de flutură în vânt,
Apoi pe ea cu 'ncetul bătrânul se coboară
Pe mare, care-și mișcă mii valuri tremurând.

Din norii cei mai deși el luase o bucată,
Își face din ea luntre, ce luneca pe val,

A mărei unde - albastre alunecă 'nspumate
Și-l duc în leagăn dulce, prin cânturi de pe mal.

Din insule bogate cu mari grădini de laur,
Lebede argintoase aripele 'ntinzând
Veneau sfâșiind apa la luntrea lui de aur
Și se 'nhămau la dănsa și o trăgeau cântând.

Bătrânu 'n manta-i albă înfășurat visează
Iar lebede - argintoase luntrea bogată trag,
Al valurilor cântec pe el îl salutează —
Pe fruntea-i împletită e-o ramură de fag.

Plutind cu repejune sub palida lumină
A lunei, ți se pare al mării Dumnezeu,
Cântat de îmmiirea valurilor senină
Și îngânat de lebezi în dulce visul său.

Luntrea, un vis de aur, pânza albastră-a mării
O sfâșie — și - aproape ea vine - acum de mal,
Un mal de pietre suie, de stânci frânte rebele,
Ce stau lovind cu poala în înspumatul val.

Acolo printre stânce bătrâne și schelete,
Un templu în ruină, de apă înnecat,
Pe jumătate murii și stâlpii și-i înclină
Și stă 'n curând să cadă de vreme sfărâmat.

În scorburi de părete trăiește - un biet călugăr
Tânăr, frumos — dar însă ca umbra el e slab.
Din stânce năruite, din pietre și din bulgări
Făcu cărări spre fundul al templului arab.

Acolo prigonit stă de visuri și de gânduri.
Ce vrea nici el nu știe, se chinuie 'nzădar,
Doarme pe-un pat de trențe ce-i pus pe două scânduri,
Nu bea apă d' isvoare , ci valul mărei - amar .

Astfel el vrea viața s'o sfarme, s'o scurteze.
De ce? și pentru cine el singur n'a știut.
Astfel se chinuește în rugăciuni ascese
În câte-o biată arfă din arcul sfărâmat.

O arfă de aramă cu coarde ruginite,
El sbârnăie pe dânsa un cântec desolat.
Strune - amorțite tremur de mâna lui trezite.
El chiamă cu cântarea-i o umbră ce-a visat.

Ș'acum el sta în lună pe-o piatră risipită
Și cântecu-i în noapte sbura mult dureros,
Părea c'așteaptă-în aer pe umbra lui iubită
S'o vadă, astfel ochiu-i țintea întunecos.

Magul pe-o piatră seacă din luntre se coboară.
Pe-a valurilor fugă el drumu-apoi îi dă —
Pe-o stânc'apoi se suie — pe-ascetul îl măsoară
Cu ochiul. Ca geniul văsduhului el stă.

Călugărul îl vede, arfa scapă din mână,
Pe buze-i trece-un zâmbet ascet, slăbit, amar,
El stânca lui o lasă, la mag încet el vine
Și mâna lui o prinde — și 'ntreabă cu glas rar:

— «Ce-ai mai făcut părinte... iar ai venit la mine.
Crezi tu c'o să mă mângâi pe mine? nu, în veci
Surd este al meu suflet l'a tale vorbe line
Cum stâncele la glasu-mi surde rămân și reci.

«O vino colo 'n scorburi ca să-ți arăt fereasta

Pe care umbra blândă ieri noaptea a venit
Prin stâlpi 'n prăbușeală... prin arcuri sparte...
Asta...
Pe-aici pe-o scară, de-aur ea blândă a intrat».

— «De-aceea te-ai retras tu, îi zice magu' atuncea,
Să trăiești în ascese gândind la Dumnezeu,
Bând apa mării amară în negrele spelunce —
Ca să domini în tine ispita, geniul rău!...»

— «Ispită neagră dânsa?, un geniu rău, o, nu el
Răspunse trist și dulce fantasticul ascet.
De-ar veni ceriul însuși aceasta să mi-o spue,
De-ar spune-o dânsa însăși — eu totuși nu o cred.

«Aș crede mult mai iute că vrea să mă înșele,
Că vrea să-mi cerce-amorul adânc însă fatal,
De-aș spune numai chipul cum privirilor mele
S'arată — n'ai mai crede că-i geniu infernal.

Când ca un vis argenteu plutește blonda lună
Prin marea - albastră 'n ceruri, prin

somnoroșii nori,
Când noaptea-i o regină lunatecă și brună,
Când valuri lovesc țărmii cu spumele răcori,

«Eu de pe stâlpul negru iau arfa de aramă,
Arfa a cărei sunet e turbur, tremurat,
Arfa care din pietre durerile le chiamă,
Din stâncile stârpite, din valu 'nfuriat...

« Și cânt... Din valuri iese câte o rază frântă
Și pietrele din țărmuri îmi par a suspina.
Din nori străbate-o rază molatecă și blândă,
O rază diamantă cu - albeața ei de nea.

«Și raza mă iubește, mângâie a mea frunte
Cu-a ei lumină blândă — o muzică de vis
Din aer și din mare cântului meu răspunde,
Cântec născut din ceruri și-al mării crunt abis.

«La mijlocul de aer, în sfera de lumină,
Din frunte-mi se retrage raza cea de cristal,
Ea prinde chip și formă, o formă diafanină,
Înger cu aripi albe, ca marmura de pal.

«Și se coboară palid pe drumul razei sale
Și se coboară - alene, cu cântecu-mi l'invoc
Și haine argintie coprind membrele sale,
Prin păru-i flori albastre, pe frunte-o stea de foc.

«Eu stau uimit și palid... mâna-mi involuntară
Se mișcă tremurândă pe coardele de fier,
Ce caută - al meu suflet în acea sfântă oară
De la turburii creeri în van eu samă cer.

«Cine-ar fi oare umbra aceea argintie
Ce vine la cântarea-mi când cu o rugă-o 'nvoc,
Când provocați de arfă-mi răspund valuri o mie,
În nopți când pricep scrisul al stelelor de foc?

«Cântând pe a mea arfă sălbatecă, vibrândă,
Am pus în ea o parte a sufletului meu.
E partea cea mai bună, mai pură și mai sfântă
Ce într'o noapte albă, pe-o rază tremurândă
Părăsi lemnul putred, sburând la Dumnezeu.

«Când noaptea însă-i caldă, molatecă și

brună,
Atunci o chem din mare, atunci o chem din lună
Pe-acea parte iubită a sufletului meu
Și ea venind prin noapte ca o rază de soare
Coboară pe-a mea frunte nebună visătoare,
Pân' se preface 'n chipul ce l-am visat mereu.

«Nu e vre o fantasmă nebună și deșartă,
E o făptur' aievea, cu gând din gândul meu,
Dintr'un noian de raze am întrupat-o eu
Și inima-mi o chiamă, gândirea-mi o desmiardă
Și sufletul din mine e și sufletul său.

«Tot ce-am gândit mai tânăr, tot ce-am cântat mai dulce,
Tot ce a fost în cântu-mi mai pur și mai copil
S'a 'mpreunat în marea aerului steril
Cu razele a lunei ce 'n nori stă să se culce
Și a format un înger frumos și juvenil».

« Nebun ori ești lunatec — bătrânul murmurează...
E visul tinereții, e sete de amor.
Îngerul tău e-o rază și trupul ei un nor...

La cântecul tău eco răspunde plângător
Și tu 'mpopulezi marea cu suflete de raze
Și stelele de cântec le împli visător.

«Ia una câte una icoanele pălite,
Ia una câte una o und', o stea de foc
Și toate sunt nimica... când toate la un loc
Pot în tine visarea și cântul să-l escite,
Mintea să-ți strice poate al razelor blând joc,
Ce se 'mpreună 'n aer, care se sparg în nori,
Care răsfrâng în valuri spumânzi și gemători».

—« Și dac'ar fi, ce-mi pasă? Chiar pala nebunie
Se poate că trezită, a 'nfipt ochii cumpliți
În fruntea-mi veștezită, în creeri rătăciți
Și 'n jurul ochilor mei gravă ca la stafie
Afunde și teribili, lungi cearcăne de plumb ?
Fie așa—eu nu zic... Și totuși nebunia
Cum e, cu chipul dulce, cu care m'a coprins
Îmi place — cum îmi place visul de raze nins,
Îmi place cum îmi place o umbră argintie.
Tu cugeți. Cugetarea cu raze reci pătrunde,
Lovește chipul dulce creat de fantasie
Și acest chip devine palid ca o stafie

Și'ndată ce-l privești tu el stă să se confunde
Cu locul de-unde vine, cu norii ori cu unde.
Dar eu... eu nu sunt astfel... Mie-mi place visarea.
Fie ca chiar un basmu, numai fie frumos,
Înger c'ochi mari albaștri, cu chipul luminos...
Și iert că el se stinge, cum aprind lumânarea.
Căci n'o aprind... din contră... Ca cel ce-i place - un vis
Și chiar trezit de friguri el ține ochiu 'nchis
Ca mai departe visul frumos să îl viseze,
Asemenea uit lumea și eu... sunt bucuros
De pot prelungi încă visul meu radios.
De n'ar fugi 'nfidelul... O de ar sta mereu
Să oglindez întrînsul adânc sufletul meu
Cu cântecu-mi ferice, simțirea să-i desmierd
Și 'n ochii mari și bolnavi ființa să mi-o pierd…
De n'ar fugi!... dar fuge... Fuge cum luna plină
Încearcă după codri greu capul de-l înclină
Și fuge și se duce pe-o rază iar în sus,
Se pierde în ruina castelului sdrobit...
E sufletul meu palid, e sufletul meu dus
Ce părăsește lumea de cer ademenit.

.....

«O, de-aș muri odată... Cu corpul meu de plumb
Să simt cum morții aspre molatec eu sucumb
Iar sufletul... o parte ce 'n mine-a mai rămas
Să sboare - unde -l așteaptă amorul în estas,
Să' sboare unde partea-i cea jună, dulce, pală

Plutește printre stele... iar stelele-i esală
Un corp de raze blonde... Căci am pluti 'mpreună
Prin norii cei lunateci, prin stelele ce sună
Și ne-am dori cum raza dorește-o altă rază,
Una în brațul altei lumină fac frumoasă.
Dar nu se poate încă... căci corpul meu de lut
Un sclav greoiu și rece — e sclav — dar e astut.
Mă ține 'n pieptul bolnav... și 'n brațul încă tare,
Când sufletul meu liber vrea să s'arunce 'n mare
Să scape d'el odată....
În astfel de momente mă speriu eu de mine.
O, de ar fi o moarte, fără ca eu să mor,
Eu aș cuprinde-o 'n brațe și aș strânge-o cu dor».

Magul adânc gândește și 'n minte-și desfășoară
Soartea omului care l-avea 'naintea sa.
Sărac, uimit fusese în lume - odinioară
Dar gândul lui puternic viața-i apăsa.

Acest cap trist și palid coroana vrea să poarte
Și azi pe el se vede un negru comanac.
Acești umeri voit-au să duc' a lumei soarte
Și azi acopăr trențe și rasa de șieac
Și capu - acest ce 'n perini de tron ar fi dictat moarte
Azi doarme 'n pat de trențe, drept perină un sac,
Picioarelor rănite 'n sandale îi-era dor
De salele de marmuri, de-a tronului covor.
Desculț îmbla pe uliți, de visuri mintea plină
Și 'n lungele-i miserii, ca 'n mare cufundat,
Visa că 'ntreaga lume la dânsul o să vină,
Că el de lumea 'ntreagă va fi încoronat.
Coroane el împarte la regi. — Și la regine,
Iubindu-le 'ngenunche. Palate - a ridicat
Femeilor ce viața și-o 'nchină la plăceri,
Ce trupul de zăpadă și-l scaldă 'n negru păr.

Dar foaea se întoarse... Cu greață și scârbire

Îi păru - atunci că lumea e toată joc de cărți.
Atunci el se retrage în muri de mănăstire
Și capul și-l cufundă 'ntr'a lumei sfinte cărți.

Pe murii în risipă o candelă subțire
Chilia înnegrită lumină. Și prin părți
Necunoscute-a lumii gândirea lui pribeagă
Străbate cu - aripi mândre nemărginirea 'ntreagă.

În van pune pe suflet greoile cătușe
De gânduri uriașe, de 'nalte rugăciuni.
În van în a lui urmă a 'nchis a lumei ușă
La visele ei turburi, cu mari deșertăciuni;
Pe focul cugetărei a presurat cenușă,
Ci sub cenuș' ard încă consumători cărbuni.
Atunci visul mărirei s'a șterge 'n a lui gând
Când peste spuza sură se va turna pământ.

Atunci claustrul îl fuge — și 'n țărmuri sterpi de mare
Se trage să găsească liniștea-i ce s'a dus,
Dar vai! ș'acolo l urmă visările-i amare
Căci lumea cu-a ei visuri gândirea i-au supus.
Aici însă visarea-i e adânc - omorîtoare
Căci în chip de femee s'arată 'n aer sus.

Lumești gânduri într' alt chip împleau sufletul său.
El cugeta la toate, ci nu — la Dumnezeu.

Pe noaptea-i sufletească, tainică, rece, stinsă,
Căzu ploae de raze cu cer senin și dalb
Și sufletu-i se împle iar cu icoane - aprinse ,
O auroră-l împle cu aeru-i rozalb.
Din cer cade a lene o dulce stea desprinsă
Și se preface 'n înger, plâns de iubire, alb,
Și 'n inimă-i aude un dulce glas de-argint
Ca sunetu - unui clopot prin noapte aiurind.

Magul își răsgândește-a călugărului soarte!
« E - aevea acea ființă, visele-ți nu te mint
Dar nu-i aci în lume... E sufletu - unei moarte
Pe care 'nsă eu însumi pot ca să-l reaprind.
Pot s'o topesc în forma de lut care s'o poarte
Și idealu - eteric în lut eu pot să-l prind,
Dar nu aici.—Aicea de viață n'are parte;
Vom merge 'n lumea unde trăește mai departe».